אבל למ"ד [א]יש שחיטה לעוף מן התורה, יש עיקור, אמר ליה. אדרבה איפכא מסתברא למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה איכא למימר דהכי אגמריה דאין עיקור ואפי' למאן דאמר כבהמה, לענין עיקור לא ליהוי כבהמה, אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה אלא מדברי סופרים, מהיכא גמירי לה, מבהמה, כולה מילתא כבהמה. אמר רבינא אמר לי *רבין ברבקיסי הא דתני רמי בר יחזקאל אין עיקור סימנין בעוף לא אמרן אלא במליקה [ב]אבל בשחיטה יש עיקור, והא"ר ירמיה אמר שמואל כל הכשר בשחיטה, בנגדו בעורף כשר במליקה, הא פסול פסול! ההוא פלינא. אמר זעירי [ג]נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה. אמר רב חסדא אף אנן נמי תנינא *[ד]מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה ואי אמרת טרפה הויא מליקתה זו היא שחיטתה, תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה, אמרי התם משום דלאו שחיטה היא כלל. מאי טעמא? רב הונא אמר מפני שהוא מחליד רבא אמר מפני שהוא דורס. מ"ד מפני שהוא מחליד מ"ט לא אמר מפני שהוא דורס? קסבר מוליך ומביא במליקה כשר ומ"ד מפני שהוא דורס מאי טעמא לא אמר מפני שהוא מחליד? אמר לך חלדה היכי דמי *כחולדה הדרה בעיקרי בתים דמכסיא והא הא מיגליא. אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי: וכי מתה עומד ומולק? א"ל אביי ותקשי לך עולת העוף דבעיא שני סימנין וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה התם כדי לקיים בה מצות הבדלה, אי הכי עור נמי: כל המעכב בשחיטה מעכב בהבדלה וכל שאינו מעכב בשחיטה אינו מעכב בהבדלה, והא מיעוט סימנין לרבנן דלא מעכבי בשחיטה ומעכבי בהבדלה אלא אימא כל שישנו בשחיטה ישנו בהבדלה וכל שאינו בשחיטה אינו בהבדלה

מכל

מפני שהוא מחליד. פירש בקונטרס לאחר שנפרקו פרקי העצם ס] כשנעץ הסכין תחת העצם לפי שאין העצם מתפשט לכאן ולכאן כדרך שאר בית השחיטה כשחותכין אותו אלא עומד במקומו וכשחותך הסכין תחת העצם הויא חלדה (ולפיכך) [ולפירושו] לא איירי בסכין רחבה ונראה דחשיב חלדה לפי ששוחט הסימנין ממטה למעלה ואפי' בסכין רחבה ובזבחים פרק חטאת העוף (דף סה:) פי' בקונטרס למחליד לפי שטעון ראשו של סכין משום שאינו רוצה לחתוך רוב בשר קודם הסימנים וכאן א"א לומר כן דקרי ליה מחליד אף על גב דס"ד שחותך רוב בשר:

ותיקשי לך עולת העוף דבעיא שני סימנין. בין לרבנן בין לר' אלעזר (ב) פריך כדפי' בקונט':

כי

אבל למ"ד יש שחיטה לעוף מן התורה. מתורה שנמסרה למשה על פה דהייט הלכה למשה מסיני ורבי אמרה דפליג אדרבי אלעזר בפ' השוחט (לקמן דף כח.) דתניא רבי אומר וזבחת כאשר צויתיך מלמד שנצטווה משה על הלכות שחיטה בעל פה ואע"פ שלא כתבו בתורה על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה אלמא יש שחיטה לעוף א] : אדרבה אפכא מסתברא למ"ד [יש] שחיטת העוף מן התורה איכא למימר דהכי אגמריה דאין עיקור : ואפי' למ"ד. דיליף ליה התם בהיקשא מזאת תורת הבהמה והעוף וגמר לעוף מבהמה מצי' למימר דכיון דהוזכרה שחיטת העוף בסיני דהא היקשא בסיני נאמרה אגמריה רחמנא למשה על פה לענין עיקור לא ליהוי כבהמה : אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה אלא מדברי סופרים מהיכן גמר לה. כלומר היכא *סמכי (רבנן) דתקון ליה שחיטה, מבהמה גמרו, הילכך כולה מלתא ב] כבהמה תקון : *רבין בר קיסי. שם חכם : לא אמרן אלא במליקה. דכיון דדרסה וחלדה לא פסלי בה עיקור סימנים נמי לא פסלי בה אבל בשחיטה כו' : כל הכשר כו'. כל הצואר הכשר לשחיטה כשר למליקה מאחוריו : הא פסול פסול. ואי צואר שנעקרו סימנין פסול לשחיטה היכי מתכשר במליקה : ההוא. דרבי ירמיה פליגא *אדרבין בר קיסי דרבי ירמיה סבר דאף לשחיטה אין עיקור, ולית הילכתא כמתניתא דרמי בר יחזקאל דהא תניא בפירקין דלקמן (דף כח.) שחט את הוושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה נשמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט פסולה שחט את הוושט ומצאת הגרגרת שמוטה ואין ידוע אם קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה זה היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה אלמא יש עיקור בעוף דהא בעוף קמיירי מדקתני שחט את הוושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה דעוף הכשרו בסימן אחד ואי קשיא לך מתניתא אמתניתא דהא דרמי בר יחזקאל מתניתא היא תריץ הא כמאן דאמר יש שחיטה בעוף מן התורה וכיון דלא איפסיק הילכתא קיימא לן בשל תורה הלך אחר המחמיר : ורוב בשר. שעל המפרקת מאחורי הצואר נפסקה עמו : נבלה. ומטמאה מיד אע"פ שהיא מפרכסת דמתה ממש היא ושחיטה דלאחר מכאן לא מטהרה לה מידי נבלה : מלק. עוף קדשים בסכין נבלה היא והאוכל נבלת עוף טהור מטמא בגדים שהוא לבוש בשעה שבולעה ולא בגדים שקודם לכן ולא בגדים שלבש אחר שהיא במעיו, ואין לה טומאת מגע לגמרי אלא טומאת בליעה זו לבדה וכולה ילפינן לה בתורת כהנים מנבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה (ויקרא כב) וכתיב נמי (שם יז) והנפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרח ובגר וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר ובעוף משתעי קרא דתניא (*לקמן דף ק) יכול תהא נבלת בהמה מטמאה אבית הבליעה כגון תחב לו חבירו בבית בליעתו והוא לא נגע בה ג] שלא נטמא במגעה וטומאת בית הסתרים לא מטמיא טומאת מגע ובטומאת משא נמי אינו טמא שלא זז עד שבלעה ת"ל לא יאכל לטמאה בה בה משמע מיעוטא מי שאין לה טומאה אלא אכילתה כדכתיב לא יאכל וכתיב בה כלומר בזו ד] [בבליעה] ולא באחרת יצאת נבלת בהמה שמטמאה במגע ה] כדכתיב (ויקרא יא) והנוגע בנבלתה וגו' הלכך על כרחך בעוף משתעי, יכול נבלת העוף תטמא מן הכתוב מהאי קרא ונבלת בהמה מק"ו מה העוף שאינו מטמא במגע ובמשא מטמא בבית הבליעה בהמה שמטמאה כו' ת"ל בה בה אתה מיטמא בבית הבליעה ואי אתה מיטמא בנבלת בהמה בבית הבליעה ואם כן למה נאמר בבהמה "והאוכל מנבלתה" (שם) ליתן שיעור לנוגע ולנושא כשיעור אכילה דהיינו כזית וכולה מילתא מפרש התם דאין לה טומאה לנבלת עוף טהור אלא זו בלבד : ואי אמרת. נשברה מפרקת ורוב בשר עמה טרפה בעלמא הוא ולא נבלה, והא מליקת סכין כיון דלאו מליקה היא הוא ו] כשובר מפרקתו כשמגיע לסימנין וחותכן בסכין הרי זו כשוחט את הטרפה וקיימא לן *בהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) טרפה ששחטה אינה מטמאה ואע"ג דבשל מוקדשים אמרינן התם (קכג:) דמטמאה והאי עוף נמי דקדשים היא, ההיא מדרבנן היא ובהמה, אבל טומאת בית הבליעה דעוף דמדאורייתא היא, לית לה, דהתם אמרינן דטומאה מדרבנן בעלמא הוא : מליקתה זו היא שחיטתה. דהא בסכין היה וכשר לשחיטה : תהני לה סכין. כשמולק הסימן בסכין לטהרה מידי נבלה ואי קשיא לותביה ממתני' דקתני במתני' השוחט מן העורף שחיטתו פסולה טעמא משום שבירת מפרקת היא ואיכא למימר דטרפה היא ולא נבלה : שהוא מחליד. לאחר שנתפרקו פרקי העצם ננעץ הסכין תחת העצם לפי שאין העצם מתפשט לכאן ולכאן כדרך שאר בית השחיטה כשחותכין אותו אלא עומד במקומו וכשחותך הסכין תחת העצם הויא לה חלדה : מפני שהוא דורס. ממש ולא מוליך ומביא כדאמרן לעיל (דף כ.) קוצץ ויורד וזו היא מלוקה : מוליך ומביא במליקה כשר. והיא דמלק בסכין סתמא קתני לא שנא קוצץ ויורד ולא שנא מוליך ומביא : בעיקרי בתים. קרו"ש בלעז : הא מיגליא. דאע"פ שאין העצם מתפשט כל כך לגלות בית השחיטה מיהו הסכין נראה ומגולה כל זמן חתיכתו : אי קשיא. בהא מילתא דזעירי : הא קשיא לי. כיון דאמרת נבלה אלמא מתה היא הא דאמר רחמנא מליקה כשרה בקדשים ובעינן חתיכת סימנין כדלקמן (דף כא.) : וכי. לאחר שהיא כמתה בשבירת העצם ורוב בשר למה עומד ומולק שוב הסימנין אי אמרת בשלמא טרפה בעלמא הואי אי נשברה בלא מליקה אבל חיותא מיהא אית בה מש"ה הויא מליקת סימנין מליקה וטרפה ליכא למימר ז] שזה דרך הכשרה דאם לא שהה והגיהה לאחר שעשה בה מעשה (א) אין כאן טרפות וכן בכל השוחטין משנקב הוושט יש כאן מעשה טרפה וכי גמר שחיטתו מיתכשרא אם לא שהה שיעור שהייה אלא לזעירי דחשיב לה מתה מה הוא עומד ומולק : ותקשי לך עולת העוף. דאמרינן לקמן במתניתין דבעיא ב' סימנים : וכי מתה עומד ומולק. דהא ח] ודאי עוף בחד סימן מתה ואמאי מעכב שני : התם. לאו משום מליקה הוא אלא לקיים מצות הבדלה כדילפינן לקמן במתניתין מומלק והקטיר מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה הראש בעצמו והגוף בעצמו : אי הכי עור נמי. לבדיל ויחתוך כל הראש אלמה תניא לקמן (דף כט:) שנים לרבנן ורוב שנים לר' אלעזר בר ר"ש אבל עור ליכא למ"ד : כל המעכב בשחיטה. עור אינו מעכב בשחיטה שאילו קודם שחיטה ניטל כל העור כשרה אבל סימנין שחיטה תלה בהו רחמנא ולכתחלה כולהו בעי כדתנן לקמן בהשוחט (דף כז.) הלכך גבי הבדלה מעכבי : והא מיעוט סימנים. לרבנן דפליגי לקמן במתניתין אדרבי אלעזר בר ר"ש ואמרי דלא תסגי ברוב שנים אלא א"כ גמר טלן ואף על גב דלא מעכבי בשחיטה:

מ"מ

עין משפט נר מצוה

קמו א מיי' פ"א מהל' שחיטה הל"א סמג עשין קמ טוש"ע יו"ד סי' יג סעי' א :

ר"ע

קמז ב מיי' פ"ג שם הל"ד סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כד סעיף טו :

קמח ג מיי' שם הלי"ט ופ"ב מהל' שאר אבות הטומאה הל"א סמג שם טוש"ע יו"ד סימן כו :

קמט ד מיי' פ"ו מהל' פסולי מוקדשין הל"ג :

כ"ה רבא רש"ע

[זבחים סח.] לקמן כח.

מסורת הש"ס

סמכי רבנן כנ"צ

רבנא רש"ל

[פסחים קיח:]

אדרבנא

[נדה מב:]

[לקמן [illegible]]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכי לאחר וכו' מעשה טרפות אין כאן : (ב) תוס' ד"ה ותיקשי וכו' לר' אלעזר בר' שמעון פריך :

שיטה מקובצת

א] אלמא יש שחיטה לעוף מן התורה הס"ד : ב] הלכך כולה מלתא דעוף כבהמה תקון הס"ד ומה"ד רבא בר קיסי : ג] בה שלא נטמא במגעה דמגע בית הסתרים לא מטמאה והטומאות משא נמי אינו טמא שלא זז משם עד שבלעה : ד] וכתיב בה כלומר בזו ולא באחרת וכו'. נ"ב נ"א בקצת ס"י כלומר בבליעה : ה] שמטמאה במגע עד שלא יאכלנה כדכתיב והנוגע בנבלתה ונומר : ו] הוה ליה כשובר מפרקתה וכשמגיע לסימני' וחותכן בסכין הרי זה כשוחט : ז] מליקה וטרפה ליכא למימר שזהו דרך הכשרה דאע"ג דאם שהה והגיהה לאחר שעשה בה מעשה הויא טרפה היכא דגמריה למלתיה אין כאן טרפות : ח] וכי מתה עומד ומולק דהא ודאי עוף : ט] שנפרקו פרקי העצם ננעץ הסכין :

רבינו גרשום

אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה בפרק השוחט מחלוקת: נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה. כלומר אע"ג דשחטה חשובה כמתה: מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה דדינו למלוק בצפורן וכיון דמלק בסכין פסל את המליקה וחשוב כמת מאליו דנשברה מפרקת ורוב בשר עמה : ואי אמרת טרפה וכו' כלומר ואי אמרת נשברה מפרקת ורוב בשר עמה ושחטה טרפה תהני לה סכין במליקה דנשבר' מפרקת לטהרה מידי נבילה : אמרי התם בשנשברה משום דלאו שחיטה היא כלל כו' כלומר אפי' תימא נשברה מפרקת ורוב בשר עמה ושחטה אינה אלא טרפה ואי אמרת במליקה נמי תיהוי לה סכין לטהרה מידי נבילה משום דלאו שחיטה היא מפני שהוא מחליד שחותך הסימנים ממטה למעלה : רבה אמר מפני שהוא דורס. כלומר שאינו מוליך ומביא דאין דינה של מליקה להיות מוליך ומביא : מאן דאמר מפני שהוא מחליד מ"ט לא אמר מפני שהוא דורס קסבר מוליך ומביא במליקה כשר הוא דהיה מוליך ומביא: לאפוקי הך דמגלי. כלומר שובר מפרקת ואח"כ מולך[נ"א מולק]הסימנין: וכי מתה עומד ומולק כלומר אנן אמרינן נשברה מפרקת ורוב בשר עמה [נבלה] והוא שובר מפרקת ורוב בשר עמה מתחילה קודם שימלוק: אי הכי עור נמי. כלומר עור נמי יהא מבדיל : כל המעכב בשחיטה וה"ה ועור אינו מעכב בשחיטה דאי העור פגום במקום שחיטה אין שחיטתן פסולה אלא אימא כל שישנו בשחיטה וכו' ועוד אינה בכלל שחיטה

אבל

נושא

נשברה מפרקת ורוב בשר עמה = נבילה

נושא/מבנה

אם בשבירת המפרקת ורוב בשר הצוואר נחשב מתה למה ממשיכים במליקה לחתוך הסימנים

* סוגריים אלו וגם הבאות מיועדים לעיון כדי לשמור על רצף החשיבה והקריאה